

TERAPIE PŘÍRODOU A PRO PŘÍRODU

Číslo projektu: 03211562

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo životního prostředí

Projekt „Terapie přírodou a pro přírodu“ probíhá díky finanční podpoře Státního fondu životního prostředí a Ministerstva životního prostředí ČR.

PŘEDSTAVENÍ PROJEKTU

Přírodní terapeutické zahrady představují obrovský, v současné době nevyužitý potenciál. Jejich hlavní předností je, že příkladným způsobem kloubí zájmy ochrany přírody, uživatelskou a edukativní funkci. Jejich rozvojem podporujeme vznik ostrůvků zeleně, které mají potenciál stát se regionálními biocentry a biokoridory. Přírodní terapeutické zahrady zároveň přivádí přírodu k lidem, kteří až doposud stáli mimo hlavní zájem EVVO, mezi zdravotně i sociálně znevýhodněné a seniory pobývajících v sociálních a zdravotnických zařízeních.

Přírodní prostředí podněcuje smyslové vnímání, aktivizuje, harmonizuje, rozvíjí senzomotorické schopnosti. Terapeutické zahrady pracují s prvky uzpůsobenými konkrétní cílové skupině (například vyvýšené záhony upravené pro vozíčkáře a méně pohyblivé občany, hmatové prvky pro nevidomé, plochy určené pro pohybovou aktivizaci – stezky pro bosou chůzi, nácvikové schody a chodníčky). Zejména svým uspořádáním, volbou květin, užitkových rostlin a záhonů v maximální míře podněcují smysly návštěvníků. V terapeutických zahradách se setkáváme s motýlími záhony, záhony osázenými aromatickými bylinami či oblíbenými vodními prvky, pamatuje se na dostatečné množství míst k odpočinku, využívány jsou různé balanční prvky atp. Zahradní terapii však lze provozovat i v interiérových podmínkách: v takových případech se využívají přírodní materiály vypěstované a sklizené na zahradách zejména k řemeslným a arteterapeutickým aktivitám či pravidelná péče o pokojové rostliny.

Hlavním cílem projektu proto je:

- ♦ Vytvořit vhodné podmínky pro vznik nových přírodních terapeutických zahrad
- ♦ Vytvořit komplexní nabídku krátkodobého a dlouhodobého vzdělávání v oblasti zakládání přírodních terapeutických zahrad a zahradní terapie pro pracovníky školských, zdravotnických a sociálních zařízení
- ♦ Začlenit téma přírodních terapeutických zahrad do Státního programu EVVO, dílčích krajských koncepcí EVVO a případně i do dalších, zdravotně sociálních koncepcí a tím připravit prostor pro budoucí vznik dalších léčivých zahrad.

Doba realizace projektu: 1. 11. 2015 – 31. 10. 2017

Realizátor projektu: Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání Brno, příspěvková organizace

Partneři projektu: Domov pokojného stáří Kamenná, Brno
Základní škola Velká Bíteš, Tišnovská

Koordinátorka projektu: Dana Křivánková, e-mail: dana.krivankova@lipka.cz

Manažerka projektu: Dana Nováková, e-mail: dana.novakova@lipka.cz

Místo realizace: Lipka – pracoviště Kamenná

Rozpočet projektu: 2 248 672 Kč

Vyčerpaná dotace: 1 911 371 Kč

Vlastní příspěvek: 528 438 Kč

BILANCE PROJEKTU

Nejvýznamnější výstupy projektu:

- ✦ Budou vybudovány ukázkové terapeutické zahrady a série zahradě-terapeutických prvků v zahradách Domova pokojného stáří Kamenná, Brno a zahradě ZŠ Velká Bíteš
- ✦ Bude zkonstruován prototyp pojízdného záhonu (tzv. platamobil) pro sociální a zdravotnická zařízení
- ✦ Proběhne série vzdělávacích akcí věnovaných zahradní terapii:
 - Dva dlouhodobé kurzy *Prostor pro zahradní terapii*
 - Tři jednodenní semináře pro specifické cílové skupiny
 - Terénní exkurze po terapeutických zahradách pro zástupce veřejné správy
- ✦ Budou vydány tři publikace věnované zahradní terapii
- ✦ Proběhne konference o terapeutických zahradách
- ✦ Budeme se zasazovat o zařazení *zahradní terapie* do strategických dokumentů ČR a krajů

V čem je projekt výjimečný:

- ✦ Nabízí komplexní vzdělávání o zahradní terapii
- ✦ Na praktických příkladech ukazuje, jak lze využít zahradní terapii v sociálních, zdravotnických i pedagogických zařízeních (vytvoření ukázkových terapeutických zahrad a prvků)
- ✦ Vznikne unikátní prototyp pojízdného záhonu pro sociální a zdravotnická zařízení, který doposud v ČR neexistuje

AKTIVITY PROJEKTU

DLOUHODOBÝ KURZ *PROSTOR PRO ZAHRADNÍ TERAPII*

Struktura kurzu:

- ◆ 4 celodenní semináře (Lipka, pracoviště Kamenná, Brno)
- ◆ 2 terénní exkurze (Rakousko, ČR)

Představovaná témata:

- ◆ Možnosti využití terapeuticky pozitivního vlivu pobytu v přírodě
- ◆ Metody aktivizace klientů, terapeutické prvky v zahradách
- ◆ Ergoterapeutické zahradnické pomůcky pro handicapované
- ◆ Arteterapeutické využití zahrad
- ◆ Nové náměty pro terapeutické využití práce s přírodními materiály a mnoho dalšího

Účastníci kurzů navíc bezplatně obdrží odborné publikace o zahradní terapii a budou mít možnost bezplatných konzultací v oblasti tvorby, uspořádání a využití terapeutických zahrad. Akce proběhne v rámci projektu dvakrát.

SEMINÁŘE O ZAHRADNÍ TERAPII PRO SPECIFICKÉ CÍLOVÉ SKUPINY

Vedle dlouhodobého vzdělávání nabízíme zájemcům také jednorázové akce. Cílem jednodenních seminářů je představit zahradní terapii jako takovou a program seminářů se liší podle toho, pro jakou skupinu (pedagogové, zdravotníci, sociální pracovníci atp.) je určen. V základu se všichni účastníci seznámí s konceptem zahradní terapie a tím, co nabízí, s terapeuticky pozitivním vlivem pobytu v přírodě a v neposlední řadě představíme příklady dobré praxe a inspirace u nás i v EU. Ve specializované části představíme přínosy zahradní terapie pro specifické cílové skupiny (děti se specifickými vzdělávacími potřebami, význam smyslové aktivizace pro pedagogy a žáky, smyslová aktivizace seniorů a klientů se zdravotním handicapem, zvyšování komfortu pro pobyt v zahradách apod.). Semináře budou doplněny ukázkami aktivit a vhodných činností.

Připravované semináře:

- ♦ Zahradní terapie ve školách
- ♦ Zahradní terapie ve zdravotnictví a sociálních službách
- ♦ Zahradní terapie ve městech, obcích a krajích (pro zástupce veřejné správy a místních samospráv)

TERÉNNÍ EXKURZE TOULAVÝ AUTOBUS

Terénní exkurze po zajímavých terapeutických zahradách je určená zástupcům veřejné správy a místní samosprávy. Cílem akce je na praktických příkladech představit, jak pomáhá zahradní terapie naplňovat různé strategické dokumenty krajů. V rámci akce účastníci navštíví zahrady sociálních, zdravotnických a školských zařízení, které fungují jako ukázkové příklady dobré praxe.

NOVĚ VYBUDOVANÉ TERAPEUTICKÉ ZAHRADY A PRVKY

V duchu principů přírodního zahradničení bude vybudována série ukázkových terapeutických prvků. V Domově pokojného stáří Kamenná, Brno vzniknou dva vyvýšené záhony se snadným přístupem pro vozíčkáře, různá odpočinková zákoutí a nová posezení doplněná různými druhy jedlých keřů. Na zahradě ZŠ Velká Bíteš bude vytvořen tzv. africký záhon – vyvýšený záhon ve tvaru klíčové dírky, který umí kompostovat organický odpad a zároveň šetřit zálivkovou vodu.

Ukázka vyvýšeného záhonu

Aby mohli přínosů zahradní terapie využívat i imobilní obyvatelé pečovatelských a zdravotnických zařízení, připravuje Lipka ve spolupráci s Domovem pokojného stáří Kamenná, prototyp pojízdného záhonu, tzv. platomobilu. Tento typ zařízení využívají například v sousedním Rakousku a Německu v domovech seniorů. U nás obdobné zařízení nebylo doposud vyrobeno. Jedním z cílů projektu je proto vyvinout cenově dostupné a praxí ověřené zařízení, které by v budoucnu mohly jednotlivé zařízení využívat.

Ukázka jednoho z amatérských provedení platomobilu. Tato verze je v praxi nestabilní, nepraktická.

PUBLIKACE, KTERÉ BUDOU VYDANÉ V RÁMCI PROJEKTU

Název publikace: TERAPIE PŘÍRODOU – ZAHRADNÍ TERAPIE NA KAMENNÉ
Autorka: Dana Křivánková

Krátká anotace publikace:

Brožura představí komplexní nabídku aktivit, které Lipka, pracoviště Kamenná v oblasti zahradní terapie a přírodních zahrad nabízí: vzdělávání, poradenství a konzultace, audity stávajících zahrad včetně návrhů možných úprav, architektonické návrhy přírodních a terapeutických zahrad, možnost zapůjčení platamobilu.

Název publikace: PRAKTICKÉ NÁMĚTY PRO ZAHRADNÍ TERAPII
Autoři: Dana Křivánková, Alena Uhříčková

Krátká anotace publikace:

Kniha představí 10 – 15 praktických námětů na činnosti v oblasti zahradní terapie uzpůsobené českému prostředí. Představené náměty budou zaměřené na využití ve školách, zdravotnických a sociálních zařízeních. Navazujeme na publikaci dříve vydanou v rámci projektu Zahradní terapie.

Název publikace: MANUÁL PRO ZAKLÁDÁNÍ TERAPEUTICKÝCH ZAHRAD
Autoři: Dana Křivánková, Dana Nováková

Krátká anotace publikace:

Manuál podrobně představí proces zakládání terapeutické zahrady. Od prvotního auditu zahrady, přes proces komunitního plánování budoucí terapeutické zahrady, přípravu jednotlivých terapeutických prvků, jejich realizaci i následnou údržbu. Manuál bude zaměřen především na organizačně-technickou stránku.

DŮLEŽITÉ KONTAKTY K PROJEKTU

Kontaktní osoby:

Dana Nováková, manažerka projektu

Tel.: 602 644 535

E-mail: dana.novakova@lipka.cz

Dana Křivánková, koordinátorka projektu

Tel.: 737 274 242

E-mail: dana.krivankova@lipka.cz

WWW.EKOSKOLNIK.CZ

